

global interaction. Dejung refers to Bayly's *The Birth of the Modern World* in this respect, and he is keenly aware of entanglements. He points out, for example, how via Volkart's role in shaping banking institutions in Switzerland, colonial commodity imports could impinge positively upon the banking infrastructure in the metropolis. Here, we can draw an interesting parallel with the Dutch Trading Society (NHM), which in the course of its existence became increasingly engaged in banking activities in the Netherlands. Comparisons with the NHM may be fruitful for still another reason. Like Volkart, the NHM gradually developed into a multinational with branch offices all across Asia, in New York and Jeddah. However, an important difference is that while the NHM drastically reduced its involvement in commodity trade and shifted its activities to the financing of commodity production and trade, Volkart continued to be one of the largest cotton and coffee trading firms in the world. It was only in the final year of the twentieth century, in 1999, that Volkart was forced to surrender. The profits of its core business were squeezed by high oil prices and dwindling margins because of overproduction of cotton.

Again, the almost 500 page book is remarkably thorough but still a pleasure to read. Apart from the extensive company archive of Volkart in Winterthur a dozen additional archives in India, Britain, the US and Latin America have been consulted. Thanks to its consistently global perspective Dejung's moves far beyond the perspective of most publications about trade and empire and provides us with fresh hypotheses for the study of global commodity trade.

Ulbe Bosma (International Institute of Social History)

Note

1. A.-M. Misra, 'Business Culture' and Entrepreneurship in British India, 1860-1950', *Modern Asian Studies*, 34, 2 (2000) pp. 333-348 and here pp. 338, 348.

Lucy Bland, *Modern women on trial. Sexual transgression in the age of the flapper* (Manchester: Manchester University Press, 2013), 246 p., ISBN 978-0-7190-8264-1

Dat rechtsgeschiedenis niet stoffig hoeft te zijn wordt meestal bewezen door Britse historici. De cultuurhistorica Lucy Bland is er daar een van: zij presenteert in haar nieuwste boek vijf spannende Engelse rechtszaken uit de periode 1918-1924, waarin vrouwelijke seksualiteit ter discussie stond. Sommige vrouwen werden van moord beschuldigd, zoals Edith Thompson, die samen met haar jongere minnaar haar echtgenoot uit de weg geruimd zou hebben, en Marguerite Fahmy, een Française die haar Egyptische echtgenoot dood had geschoten. Beide processen waren *causes*

célebres toentertijd. In een ander proces klaagde een blotevoetendanseres een rechts parlementslid aan dat haar ervan had beschuldigd lesbisch te zijn. Bland wijdt ook een hoofdstuk aan een aantal rechtszaken rondom drugs: enkele jonge vrouwen waren gestorven aan een overdosis en hun dealers, onder wie een Chinees, stonden daarvoor terecht. Hierbij stonden de relaties tussen blanke, Engelse vrouwen en Chinese mannen ter discussie. Deze moderne vrouwen joegen het plezier na met dans en drugs. Ze werden gezien als slachtoffer van oriëntaalse mannen (zelfs als ze zelf het initiatief hadden genomen), maar ook gestraft voor seksueel contact met Chinezen. De angst voor interraciale relaties lag hier op de loer.

Bland laat een cultuurhistorische analyse op deze rechtszaken los, waarbij de constructie van gender en seksualiteit in relatie wordt gebracht met klasse, etniciteit en nationaliteit. Naast de juridische bronnen, die grotendeels al door andere historici waren bestudeerd, baseert zij haar verhaal op een grote selectie van artikelen uit diverse Engelse kranten, variërend van 'fatsoenlijke' kranten als *The Times* tot de riooljournalistiek van de zondagse kranten bestemd voor de lagere klassen. Al deze kranten berichtten op sensationele wijze over de processen. Bland besteedt hierbij nadrukkelijk aandacht aan het beeldmateriaal in de kranten, dat bijdroeg aan het dramatische karakter van de rechtbankverslagen. Het uiteindelijke doel van Bland is aan te tonen hoe deze processen en de representatie ervan in de media de moderne vrouw construeerden en bekritiseerden. Deze *flapper*, de nieuwe, jonge, androgynse vrouw van de jaren twintig met kort haar, korte rok en platte borst, boezemde angst in: zij representeerde niet alleen moderniteit, maar ook immoraliteit en een bedreiging van traditionele waarden. De vrouwen die voor de rechtbank verschenen waren allen moderne jonge vrouwen, die van dansen en uitgaan hielden en op het gebied van seksualiteit weinig ouderwets waren. Voor hun eigengereidheid werden ze door de media, en soms ook door de rechtbank, gestraft. De krantenberichten fungeerden als waarschuwing voor vrouwen: als moderne vrouwen de (seksuele) grenzen zouden overschrijden, zou het slecht met ze aflopen.

In verschillende hoofdstukken maakt de auteur gebruik van Saïds concept van het oriëntalisme: de representatie van de niet-Westerse ander als zwak, verwijfd of ongeciviliseerd, als het tegenovergestelde van het wenselijke beeld van het Westen, dat dient om dat laatste beeld in stand te houden. Met name de vermoorde Egyptische echtgenoot van Marguerite Fahmy werd als beestachtig, wellustig en homoseksueel afgeschilderd, waardoor zijn vrouw juist onschuldig leek en op basis van deze beeldvorming (het bewijs sprak haar verdediging tegen) dan ook van de moord werd vrijgesproken. Bland wijst er ook op dat de representatie van het Oosten als romantisch ertoe leidde dat vele vrouwen zich voegden bij het publiek in de rechtszaal. De processen werden net zo makkelijk geconsumeerd door vrouwen

als de zeer populaire romantische woestijnverhalen met zwoele Arabische sjeiks in de hoofdrol en de Engelse kranten maakten deze vrouwen daarom belachelijk.

Bland legt verder een verband tussen gender, oriëntalisme en nationalisme: de vrouwen moesten zich als 'echt Engels' gedragen om kiesrecht te verdienen en hun gebrek aan vrouwelijkheid zou een relatie hebben met het weinig mannelijke gedrag van Chinezen, Duitsers of verwijfde Britse mannen. Juist gender en seksualiteit werden gebruikt om aan te geven wie er wel of niet tot de Britse natie behoorden.

Het is de verdienste van Bland dat ze ook de historische context van de rechtszaken, zoals het nationalisme na de Eerste Wereldoorlog en de kiesrechtstrijd, verbindt met gender, seksualiteit en oriëntalisme. Ze laat zien hoe waardevol een cultuurhistorische analyse van de rol van de media bij rechtszaken kan zijn. Haar boek leest daarbij zeer gemakkelijk weg; dat kan ook bijna niet anders gezien het sensationele karakter van de besproken zaken.

Willemijn Ruberg (Universiteit Utrecht)

Guy Poppe, *De moord op Rwagasore: de Burundese Lumumba* (Berchem: epo, 2011), 272 p., ISBN 978-94-91297-052

Gedurende drie decennia was Guy Poppe een gerenommeerde VRT-Radiojournalist die de sociale en politieke situatie in Afrika op de voet volgde. Sinds enkele jaren is hij werkzaam als docent en auteur en schrijft hij bijdragen voor Vlaamse kranten en weekbladen als *De Morgen*, *De Standaard* en *Knack*. In 2009 publiceerde hij *Congodagboek (1996-2009): de boom waarnaar ze stenen gooien* (Uitgeverij Meulenhoff – Manteau, Antwerpen – Amsterdam, 511 bladzijden). Nadat de Democratische Republiek Congo (DR C) vijftig jaar onafhankelijk was geworden (30 juni 2010), verscheen in het voorjaar van 2011 een boek van hem met als titel *Land zonder Staat: Congo 50 jaar onafhankelijk* (Uitgeverij Borgerhoof & Lamberigts, 256 bladzijden). Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag, op 13 oktober 2011, van de moord op de Burundese Eerste minister Louis Rwagasore, realiseerde hij een nieuw boek waarin hij die doodslag tracht te reconstrueren en het proces te analyseren.

In tegenstelling tot Rwanda wordt de politieke situatie in Burundi, aan de vooravond van de onafhankelijkheid, niet gedomineerd door etnische spanningen tussen de Hutu-meerderheid en de Tutsi-minderheid. Burundi wordt gekenmerkt door een meedogenloze vijandigheid binnen de prinselijke milieus of *ganwa*,